1845.   No. 78.

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG den 30 SEPTEMBER.

DE STAATSRAAD, GOUVERNEUR van *Vriesland*

Brengt bij deze ter kennis van hen, die daarbij belang mogen hebben, de navolgende bij Koninklijke besluit van den 4 September 1845. no. 20, goedgekeurde Reglementen:

REGLEMENT op het gebruik en bestuur van de Bruggen over de Vaarwateren, genaamd de Jeltesloot *bij* Hommerts, *en de* Welle *bij* Woudsend, *gelegen in den Grooten Weg der 1ste Klasse van* Leeuwarden *over* Sneek *naar* de Lemmer.

1ste AFDEELING.
Bediening en gebruik van de Brug.

Art. 1. Deze brug zal worden bediend door eenen Brugwachter; van zons op- tot zons ondergang, zal de doorvaart opening, naar mate van het meest drukke gebruik, geopend of gesloten zijn, en van zons ondergang tot zons opgang zal dezelve geopend blijven, uitgenomen gedurende de tijdelijke sluiting voor overtrekkende rijtuigen.

Art. 2. Bij avonden en nachten zal de Brugwachter in de twee vaste lantaarns op de hoofdstijlen der draaibrug licht doen branden, zoodat de beide lichten op den weg en op de vaarwaters gezien kunnen worden, en zulks tot teeken voor de aankomende rij- en vaartuigen, ten einde in tijds te kunnen stilhouden of stoppen, namelijk voor de rijtuigen, dat de brug open is wanneer de beide lichten in het verlengde van den weg elkander dekken en gesloten, wanneer die naast elkander zigtbaar zijn.

Het omgekeerde sein zal voor de scheepvaart dienen.

Art. 3. De Brugwachter zal zoo min bij dag als bij nacht de brug geheel of gedeeltelijk mogen open draaijen, zonder vóóraf de beide slagboomen zorgvuldig te hebben gesloten.

2de AFDEELING.
Orde op de Doorvaart.

Art. 4. Geen vaartuig zal de brug mogen doorvaren met opgehaalde zeilen, maar zullen deze moeten gestreken worden bij het naderen van het gestelde waarschuwingsmerk of duc d'alven en dezelve niet weder mogen ophalen vóór het volgende merk of duc d'alf voorbij gevaren te zijn.

Art. 5. Geen vaartuig mag blijven liggen binnen de wederzijdsche duc d'alven of in de brug zelve. — Alle vaartuigen moeten dadelijk doorvaren, opdat de vaart onbelemmerd blijve.

Art. 6. Niemand zal met een vaartuig, waarvoor de brug moet worden afgedraaid, binnen de gestelde waarschuwingsmerken of duc d'alven mogen naderen, zonder vóóraf den Brugwachter te hebben toegeroepen of gewaarschuwd, en vóór dat deze op de brug aanwezig is.

Art. 7. Zoo er meer dan een vaartuig gelijktijdig in dezelfde of ook in tegengestelde rigting aankomen, zal dat, hetwelk het eerst het waarschuwingsmerk of duc d'alf is genaderd, het eerst worden doorgelaten.

Art. 8. De rijtuigen zullen moeten wachten, wanneer de schepen nabij de brug zijn, en de Brugwachter oordeelt dat zulks noodig is.

Art. 9. Indien 's nachts van de brug voor rijtuigen wordt gebruik gemaakt, zullen de aankomende vaartuigen verpligt zijn te stoppen, en niet eerder van de doorvaart gebruik maken, dan nadat zij van den Brugwachter de verzekering hebben bekomen, dat de doorvaart gerustelijk geschieden kan.

Art. 10. Van het doorvaren onder de vaste brug zal ten allen tijde gebruik kunnen worden gemaakt, door kleine vaartuigen, onder bepaling echter dat zij niet binnen de duc d'alven mogen naderen, wanneer een rijtuig, paard of paarden de brug overgaan.

Art. 11. Men zal in geen geval met haken of boomen in het hout of metselwerk en de schamppalen, of duc d'alven der brug en vleugelbeschoeijingen mogen steken, maar zich bij het doorvaren alleen moeten bedienen van de bestaande haalpennen of proppen op de dekbalken der beschoeijingen en op de keer- en schamppalen en duc d'alven.

Art. 12. Niemand, behalve de Brugwachter of iemand van zijnentwege zal de brug mogen open of digt draaijen of daartoe pogingen in het werk stellen.

3de AFDEELING.
Orde op het Overrijden der Brug enz.

Art. 13. Wanneer twee rijtuigen de brug van onderscheidene kanten naderen, zal het verst afzijnde rijtuig de brug niet mogen oprijden, vóór dat het andere dezelve is overgereden.

Art. 14. Elkander opvolgende, zoo mede koppelpaarden en hoornvee zullen nimmer te gelijktijdig op de draaibrug mogen wezen, maar de nakomenden zullen zoo lang moeten wachten tot dat de voorgaande de brug hebben verlaten.

Art. 15. Geen rijtuig of paarden mogen de brug anders dan stapvoets overgaan.

Art. 16. Rijtuigen de brug willende overgaan op de tijden, dat dezelve volgens art. 1 en 2 voor de scheepvaart geopend staat, zullen zoo lang moeten wachten, tot dat de Brugwachter te kennen heeft gegeven dat de overtogt veilig geschieden kan.

Art. 17. Geene rijtuigen, paarden of andere dieren, zullen op de brug mogen blijven staan, of aan de leuningen worden vastgebonden.

4de AFDEELING.
Tollen.

Art. 18. Op de doorvaart van deze brug zal geen tol verschuldigd zijn.

Van rijtuigen enz. zal tol worden geheven, overeenkomstig het bij Koninklijk besluit van den 29 October 1833 (Staatsblad no. 59) vastgestelde tarief; zullende de vrijdommen in dat besluit vermeld, op deze heffing toepasselijk zijn.

5de AFDEELING.
Algemeene bepalingen.

Art. 19. Alle overtredingen tegen dit Reglement begaan, zullen naar gelang van zaken worden gestraft, ingevolge de voorschriften der Wet van den 6 Maart 1818 (Staatsblad no. 12), terwijl de vervolgingen bij de bevoegde Regtbanken zullen worden ingesteld op aanklagte van het Bestuur der Groote Wegen en Vaarten, dat is: *van den Waterstaat.*

Art. 20. Van alle toegebragte schaden zal door den brugwachter onmiddellijk Proces-Verbaal worden opgemaakt, hetzelve zal door hem worden onderteekend en behalve de beschrijving der schade, moeten inhouden, indien zulks door eenig schip is veroorzaakt, den naam van het schip, van den gezagvoerder, en den eigenaar indien deze niet gezagvoerder is, hunne woonplaats, benevens de bestemming en herkomst van het vaartuig, en voor zoo veel de schade door rijtuigen of voertuigen der voerlieden en beesten-geleiders of veedrijvers is toegebragt, eene gelijke vermelding van de namen der reizigers, benevens hunne woonplaatsen.

Dat Proces-Verbaal zal vervolgens aan de hiervoren vermelde personen ter mede onderteekening worden aangeboden, en indien zij het Proces-Verbaal weigeren mogten te onderteekenen, zal daarvan in hetzelve melding worden gemaakt.

Ingeval van toegebragte schade, zal aan de hiervoren vermelde personen het voortzetten der reize worden belet, zoo lang het bedrag der schade, indien men het één kan worden, omtrent het beloop derzelve niet zal zijn voldaan, of niet, ten genoegen van den brugwachter, een voldoende borgtogt zal zijn gesteld, bijaldien men zich omtrent het bedrag der schade niet in der minne mogt kunnen verstaan of deze zich niet laat bepalen.

Behoort bij Koninklijk besluit van den 4 September 1845, no. 20.

Mij bekend,
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE.
Accordeert met het origineel,
De Secretaris-Generaal
bij het Ministerie van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) C. VOLLENHOVEN.
Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal,
(*get.*) C. VOLLENHOVEN.

REGLEMENT op het gebruik en de doorvaart van de Ophaalbrug over de Kerksloot van Hommerts, *in den Grooten Weg der 1ste Klasse van* Leeuwarden *over* Sneek *naar* de Lemmer.

1ste AFDEELING.
Orde op het Overrijden.

Art. 1. Wanneer twee rijtuigen de Brug van onderscheidene kanten naderen, zal het verst afzijnde, de Brug niet mogen oprijden, vóó dat het andere de Brug is overgereden.

Art. 2. Elkander opvolgende rijtuigen zullen nimmer gelijktijdig op de Brug mogen wezen, maar de nakomenden zoo lang moeten wachten, tot dat de voorgaande de Brug zal hebben verlaten.

Art. 3. Geene paarden, hetzij los of aangespannen, zullen de Brug anders dan stapvoets mogen overgaan.

Art. 4. Geene rijtuigen noch dieren hoegenaamd, zullen op de Brug mogen blijven staan of aan de leuningen worden vastgebonden.

Art. 5. Ingeval des nachts schepen worden doorgelaten, waarvoor de Brug is opgehaald, zal eene brandende lantaarn op het landhoofd aan de opene zijde der Brug worden geplaatst, tot waarschuwing voor de aankomende rijtuigen enz.

Art. 6. Bij het neerlaten der Brug zal niemand zich op het val mogen begeven, vóór dat hetzelve geheel is nedergelaten en gesloten; — zullende de aankomende rijtuigen en het vee ook tot zoo lang moeten wachten.

2de AFDEELING.
Orde op de Doorvaart.

Art. 7. De Brug zal zoo wel des nachts als bij dag, op daartoe te kennen gegeven verlangen, worden opgehaald, voor die schepen, welke niet ten gevolge van derzelver staande masten of bovenlast, onder dezelve door kunnen varen.

Art. 8. Geen vaartuig zal de Brug met opgehaalde zeilen mogen doorvaren, zullende die bij het gestelde waarschuwings-bord of handwijzer gestreken moeten worden, en niet weder opgehaald dan na het volgende bord of handwijzer voorbij gevaren te zijn.

Art. 9. Geen vaartuig zal binnen de ter wederzijde van deze Brug gestelde merken mogen blijven liggen, maar dadelijk moeten doorvaren.

De schippers, welke de Brug verlangen opgehaald te hebben, zullen daartoe in tijds den brugwachter toeroepen of waarschuwen en niet mogen doorvaren, vóór dat deze bij de Brug aanwezig is.

Art. 10. Ingeval er meer dan een vaartuig gelijktijdig in dezelfde of in de tegenovergestelde rigting bij de Brug mogten aankomen, zal dat, hetwelk het eerst het waarschuwings-bord is genaderd, ook het eerst worden doorgelaten, en het andere tot zoo lang zijne vaart moeten stoppen.

Art. 11. Geen vaartuig zal onder de vaste Brug mogen doorvaren op het oogenblik dat rijtuigen de Brug overrijden of nabij dezelve zijn.

Art. 12. Men zal in geen geval met haken of boomen in het houtwerk der Brug of annexen van dien mogen steken, maar zich bij het doorvaren alleen moeten bedienen van de bestaande ijzeren proppen of haalpennen.

Art. 13. Niemand behalve de brugwachter of de daartoe van zijnentwege gelaste, zal de Brug mogen ophalen of neerlaten, noch daartoe pogingen in het werk stellen.

3de AFDEELING.
Algemeene bepalingen.

Art. 14. Alle overtredingen tegen dit reglement begaan, zullen naar gelang van zaken worden gestraft, ingevolge de voorschriften der wet van 6 Maart 1818 (Staatsblad no. 12), terwijl de vervolgingen bij de bevoegde Regtbank zullen worden ingesteld, op aanklagte van het Bestuur der groote wegen en vaarten, dat is: *van den Waterstaat.*

Art. 15. Van alle toegebragte schade zal door den Brugwachter onmiddellijk Proces-verbaal worden opgemaakt en onderteekend, en hetzelve behalve de beschrijving der schade tevens moeten inhouden, den naam van het schip, en de gezagvoerder of eigenaar, indien deze geen gezagvoeder is, hunne woonplaats, als mede de bestemming en herkomst van het vaartuig en voor zoo veel de schade of andere overtreding door rij- of voertuigen, door voerlieden of beesnengeleiders of veedrijvers betreft, eene gelijke vermelding van de namen der reizigers en hunne woonplaatsen.

Gemeld Proces-Verbaal zal vervolgens aan de hiervoren vermelde personen ter mede onderteekening worden aangeboden, en bij weigering daarvan melding worden gemaakt.

Ingeval van toegebragte schade zal aan de hiervoren vermelde personen het voortzetten van hunne reis worden belet, tot zoo lang het bedrag der schade, indien men het eens kan worden omtrent het beloop derzelve, niet zal zijn voldaan, of niet ten genoegen van den Brugwachter een voldoende borgtogt zal zijn gesteld, bij aldien men zich omtrent het bedrag der schade niet in der minne mogt kunnen verstaan of deze zich niet laat bepalen.

De eigenaars van vaartuigen, rijtuigen, paarden enz. zijn ten deze ten aanzien der toegebragte schaden aansprakelijk voor hunne knechts, voerlieden, veedrijvers of schippers, en deze alzoo verpligt de namen van hunne meesters naauwkeurig op te geven.

Behoort bij Koninklijk besluit van den 4 September 1845, no. 20.

Mij bekend,
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE.
Accordeert met het origineel,
De Secretaris-Generaal
bij het Ministerie van Binnenlandsche Zaken,
(*get.*) C. VOLLENHOVEN.
Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal,
(*get.*) C. VOLLENHOVEN.

Leeuwarden, den 23 September 1845.
De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,
VAN SIJTZAMA.

DE STAATSRAAD, GOUVERNEUR van *Vriesland*, herinnert den belanghebbende, dat ten Kantore van den Heer Administrateur van 's Rijks Schatkist te Leeuwarden, in eene assignatie op den Agent van 's Rijks Schatkist aldaar, voortdurend betaling kan worden erlangd van de Obligatie met no. 519, aflosbaar geweest den 1 Julij 1843. uit de Provinciale Geldleening, ad *ƒ* 300,000, voor den Straatweg van Leeuwarden naar de Groninger grenzen, met uitnoodiging aan den houder van gemelde Obligatie, om dezelve vóór HET EINDE VAN HET LOOPENDE JAAR in te vorderen.

Leeuwarden, den 20 September 1845.
De Staatsraad, Gouverneur,
VAN SIJTZAMA.

PROVINCIE VRIESLAND.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag den 10 October 1845, des voormiddags ten 10 ure, zal aan het *Gouvernementshuis* te *Leeuwarden*, onder nadere goedkeuring, bij inschrijving op gezegeld papier en vervolgens bij opbod, worden aanbesteed:

„Het afbreken en opruimen van eenige huizen enz. met het doorgraven of „verlengen der zoogenaamde *Keizersgracht door*, en de daartoe noodige „afgraving *van* de kapitale wal aldaar, tot de geheele afsluiting van het „terrein om het *Huis van Opsluiting en Tuchtiging* te *Leeuwarden*."

Het Bestek hiervan zal *tien* dagen te voren ter lezing liggen in opgemeld *Gouvernementshuis* en verder in de voor deze Provincie gebruikelijke Logementen of leesplaatsen; terwijl op den *derden* dag vóór de aanbesteding, de noodige aanwijzingen door den aanwezigen Opzigter aan de gegadigden zullen worden gegeven en inmiddels de nader verlangde inlichtingen te bekomen zijn, bij de Heeren Hoofd-Ingenieur *A. C. Kros* en den Aspirant-Ingenieur *P. J. H. Haijward*, beide te *Leeuwarden*.

Leeuwarden, den 29 September 1845.
De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland,
VAN SIJTZAMA.

De middelprijzen van de *in-* en *uitlandsche Tarwe en Rogge*, waarnaar de zetting van den prijs van het *Tarwe-*, *Rogge-* en *Zwitserschbrood* moet worden geregeld, zijn op de markt van Vrijdag den 26 September 1845, te *Leeuwarden*, geweest als volgt:

Van de *Tarwe* per mudde . . . . *f* 9,75.
Van de *Rogge* per last . . . . » 238,50.

Leeuwarden, den 29 September 1845.

De Staatsraad, Gouverneur van Vriesland,
VAN SIJTZAMA.

Aan de belanghebbenden wordt bekend gemaakt, dat de *Leeuwarder-Bolswarder Trekvaart*, op Vrijdag den 3 October aanstaande, weder in derzelver geheel voor de Scheepvaart zal zijn opengesteld.

Leeuwarden, den 27 September 1845.

Commissarissen uit Gedeputeerde Staten, tot bevordering van de Slatting der Vaarten van Pijphorne of de Bolswarderbrug tot Bolsward, en verder naar het Makkumermeer.
VAN BURMANIA RENGERS.
P. MULIER.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, *den* 23 *September*. Naar men van goederhand verneemt, heeft de Pruissische regering op de verschillende voorstellen van eenige Duitsch-katholieke gemeenten om erkend te worden, niet alleen te kennen gegeven, dat deze vraag niet kon beslist worden, zoolang iedere gemeente hare eigene van andere min of meer verschillende geloofsbelijdenis had, maar tevens zoude gezegde regering den wensch te kennen gegeven hebben, dat al de Duitsch-katholieke gemeenten zich zouden verstaan over ééne geloofsbelijdenis, gegrond op de stellige Apostolische leer van den bijbel, en zich zouden vereenigen tot ééne gemeente, om daarna met het bestuur derzelve over erkenning te handelen. Tot dat einde is reeds in Posen eene circulaire in omloop, waarin onder anderen de verkiezing van eenen bisschop als opperhoofd der nieuwe kerk voorgesteld wordt.

BELGIE.

BRUSSEL, *den* 25 *September*. Ook de Senaat heeft de wet op den invoer der granen en het verbod van uitvoer van leeftogt aangenomen, en genoemde wet is, daar de Koning gisteren avond van het kamp van Beverloo is teruggekomen, dadelijk uitgevaardigd.

NEDERLANDEN.

's HERTOGENBOSCH, *den* 26 *September*. Wij hebben met genoegen vernomen dat de minister van finantiën onlangs de betrokken ambtenaren instructiën heeft doen geven, waarbij hun te regt wordt opgelegd zich stipt te houden aan de termen der wet; te waken, dat geene ontduiking mogelijk zij; maar ook tevens van den anderen kant te zorgen, dat daarin niet vexatoir worde te werk gegaan. Het is ten gevolge van dien, dat verscheidene opgemaakte processen-verbaal tegen particulieren zijn ingetrokken en buiten gevolg gesteld.

's GRAVENHAGE, *den* 25 *September*. Naar men verneemt heeft Z. M. reeds nu aan de armbesturen hoogstdeszelfs jaarlijksche bijdragen doen uitreiken, onverminderd hetgeen Z. M. dienaangaande mogt goedvinden verder te doen.

— Men verneemt, dat Z. M. de Koning en Z. K. H. de Prins *van Oranje* last gegeven hebben, dat er dit jaar geene aankoopen van aardappelen voor hunne huizen meer zullen worden gedaan. Dit voorbeeld is spoedig door de aanzienlijksten der residentie gevolgd.

— Men verneemt, dat het Z. M. goedgunstig heeft behaagd, uit 's Rijks kas eene tegemoetkoming van *f* 5000 te verleenen, ten behoeve der onvermogende slagtoffers van den op den 19 Augustus ll. plaats gehad hebbende storm in eenige gemeenten van het 4de district der provincie Noord-Braband.

— Het heeft H. K. H. Mevrouw den Prinses *van Oranje* behaagd, H. D. Secretaris, de heer *von Wickerlin*, Koninkl. Wurtembergsche Legatieraad, te magtigen, om voor Hare rekening in Duitschland eene ruime hoeveelheid goede, gezonde aardappelen te doen aankoopen, gedeeltelijk bestemd voor het Evang. Luthersche Weeshuis alhier, en verder tot andere weldadige bedoelingen, waartoe alreeds door genoemden heer een vertrouwd persoon (den heer *Handel*, deszelfs schoonvader,) van hier naar Duitschland is afgevaardigd.

— Bij koninklijke besluiten van 21 September zijn benoemd tot ontvangers der directe belastingen en accijnsen: te St. Jacobi Parochie (Vriesland), de heer *J. C. P. le Maire*, thans ontvanger te Berlicum; te Berlicum (Vriesland), de heer *J. de Rapper*, thans ontvanger te Nederhemert; te Nederhemert (Gelderland), de heer *J. Pleck*, geagreërd klerk bij den ontvanger der directe belastingen te 's Hertogenbosch; te Ermelo c. a. (Gelderland), de heer *H. Veldhuizen*, thans ontvanger te Scherpenzeel; te Scherpenzeel (Gelderland), de heer *W. Luitjes*, thans visiteur te Grave; — van de in- en uitgaande regten en accijnsen: te Nieswijler (Limburg): de heer *P. C. Jullien*, uitgevallen ambtenaar bij het prov. gouvernement van Limburg; te Schiedam, de heer *J. van der Hucht*, gewezen prov. inspecteur der belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen in Zeeland, als zoodanig gepensioneerd.

— Door den minister van finantiën is in dd. 23 September 1845 bekend gemaakt, dat de middelprijzen der inlandsche granen, voor het geheele Rijk, over het tijdvak van den 20 Augustus tot en met den 19 September 1845, zijn geweest, als:

Tarwe *f* 8,83½; Rogge *f* 7,05; Boekweit *f* 7,40½; Garst *f* 5,24; Haver *f* 3,04½; Ongepelde Spelt *f* 2,42½; alles per mud.

Weshalve, volgens art. 1 der wet van den 29 December 1835, (*Staatsblad no.* 41), gedurende de maand October eerstkomende, de regten op den In- en Uitvoer van de onderstaande graansoorten zullen bedragen als daarnevens staat uitgedrukt:

GRAANSOORTEN.	REGT PER MUD. *Inkomend.*	*Uitgaand.*
Tarwe en gepelde Spelt	*f* 0,50	vrij.
Rogge	- 0,15	*f* 0,30.
Boekweit	- 0,15	- 0,30.
Garst en Mout	- 0,10	- 0,25.
Haver	- 0,50	vrij.
Ongepelde Spelt	- 1,00	vrij.

Van den 26*sten*. Heden heeft de justitie een' inval gedaan en eene huiszoeking bewerkstelligd bij de personen van *E. Meeter*, *J. Dumée* en *P. Mingelen*, de eerste schrijver, de twee andere uitgevers van de weekbladen den *Ooijevaar*, den Haagschen *Miniatuur-Nieuwsbode* en den *Ontwaakten Leeuw* (van welk laatste blaadje slechts 1 à 2 nummers waren uitgegeven). Deze drie personen zijn, krachtens bevel der raadkamer van de Arrond.-Regtbank alhier in hechtenis genomen en naar het Huis van Burgerlijke en Militaire Verzekering overgebragt. Voorts zijn hunne papieren, benevens de voorhanden zijnde exemplaren van het tweede nummer van den *Ontwaakten Leeuw*, dat heden in het licht verschenen is, en waarvan slechts enkele in omloop moeten gekomen zijn, in beslag genomen.

— Van de 21 personen, tegen welke uit deze of genen hoofde proces-verbaal is opgemaakt, ter gelegenheid der ongeregeldheden, die alhier dezer dagen hebben plaats gehad, zijn er 17 ontslagen. Twee der belhamels van de bewegingen, te Delft voorgevallen, zijn alhier in arrest gebragt.

ARNHEM, *den* 26 *September*. Door gedeputeerde staten dezer provincie zijn voorbereidende schikkingen genomen, ten einde in het belang van de onvermogenden eene *geldleening te doen bij aandeelen van een honderd guldens*, ten laste van de provincie. waarvan de opbrengst bestemd is om uitsluitend te dienen tot voorschotten aan zoodanige gemeenten te verstrekken, als in welke de plaatselijke hulpmiddelen niet mogten toereiken, om in den gevorderden onderstand bij den aanstaanden winter te kunnen voorzien. Aan de respective gemeentebesturen is hiervan, bij Hun Ed. Gr. Achtbs. besluit van 25 dezer no. 1, kennis gegeven, tevens met uitnoodiging om daartoe lijsten van inteekeningen te openen en aan zoodanige ingezetenen aan te bieden, als daartoe geacht zullen worden in aanmerking te moeten komen.

Deze inteekening is reeds dadelijk ter vergadering van welgemelde gedeputeerde staten geopend; hebbende de tegenwoordig zijnde Heeren aan dezelve deelgenomen, respectievelijk voor 20, 10, 5 en 4 aandeelen.

Tevens is des Konings magtiging gevraagd om de provinciale staten buitengewoon te kunnen doen vergaderen, ten einde de voorgenomene maatregelen aan Hun Ed. Groot Achtbs. goedkeuring kunnen worden onderworpen.

— Zoo als men uit 's Hage meldt, zal eerlang het bataillon mineurs en sappeurs eene andere bestemming erlangen. De *vier* kompagniën, waaruit hetzelve is zamengesteld, zullen afzonderlijk gedetacheerd, terwijl de staf van het bataillon naar Nijmegen zal verplaatst worden. De 1ste kompagnie dezer troepen zal in de 1ste directie van fortificatiën worden gevestigd en wel bepaaldelijk te Gorinchem, om, zoo noodig, des winters met de werkzaamheden van het ijs-springen te kunnen worden bezig gehouden en alzoo de gevaren af te wenden, waaraan onze rivierkeeringen, bij ijsgang, zijn blootgesteld; terwijl de 2de en 3de kompagnie, respectivelijk naar Nijmegen en Breda, (de hoofdplaatsen der 2de en 3de directie van fortificatiën) en de 4de kompagnie (waartoe het Limburgsch bonds-contingent pionniers is behoorende) naar Maastricht bestemd, meer in de gelegenheid zullen worden gesteld, om, des zomers, de benoodigde onder officiers en minderen naar de onderscheidene vestingen te detacheren tot het opzigt houden bij de uitvoering der fortificatie-werkzaamheden, om alzoo, in het algemeen, door dit korps de meest doelmatige en belangrijke diensten te doen presteren.

GRONINGEN, *den* 25 *September*. Het tegen den 24 dezer aangekondigde groot studenten-schuttersfeest heeft gisteren op het land van den kastelein *Kremer*, buiten de Boteringepoort, plaats gevonden. Begunstigd door bijzonder fraai weder lokte dit feest eene talrijke menigte toeschouwers tot zich en werd hetzelve opgeluisterd door de tegenwoordigheid van een groot aantal aanzienlijken uit deze stad, die het als genoodigden van wege de directie met hunne tegenwoordigheid vereerden. Des morgens ten tien ure begonnen, duurde de wedstrijd in het schieten den geheelen dag bijna onafgebroken voort en werd veraangenaamd door eene fraaije muzijk, die zich bij tusschenpoozen deed hooren. De prijzen, bestaande in een geweer, een paar pistolen, weitasch, twee kruidhoorns en een' hagelzak, alles sierlijk en keurig bewerkt, werden behaald door den Heeren *M. A. Eekhout*, *J. H. Schönfeld*, *L. O. Tonckens*, *J. Offerhaus*, *R. M. A. de Marees van Swinderen*, *R. P. Cleveringa*, *Jzn.*

Na den afloop van het concours en nadat de prijzen aan de overwinnaren waren uitgereikt, trok de stoet, met de muzijk aan het hoofd, bij fakkellicht de poort weder binnen, gevolgd door eene van alle zijden talrijk toegestroomde volks-menigte.

HEERENVEEN, *den* 27 *September*. Wanneer wij in deze dagen den geest opmerkzaam gadeslaan, dan ontwaren wij, dat zucht tot speculatie zich dagelijks meer en meer vermeerdert, en hoe donker de vooruitzigten met den oogst der aardappelen ook mogen wezen, tracht de speculatie-geest, dezelve geheel uit ons midden te vernietigen, aangezien die knolvrucht, door vele zamenwerkende omstandigheden, bij menschengeheugen niet zoo veel heeft geleden, als in dezen jare, en minstens nog twee à drie weken, volgens den gewonen regel, nog onaangeroerd in den grond behoorde te verblijven; dan bestond er nog hoop, om veel van die vrucht duurzaam te oogsten, en wel meer algemeen op de zandgronden. Maar de speculatie-geest gedoogt zulks niet. Die geesten voeren onderling strijd tegen elkander en trachten, niet alleen den landman door grof geld van zijne onrijpe vrucht te ontlasten; maar hoe vele dagloohers, verblind door zulk grof geld, ontdoen zich van hun voornaamste levensonderhoud, begoocheld door eenige ronde drie gulden stukken, welke mogelijk als de bange winter daar is, reeds verre van hen zijn verwijderd, want ook deze zijn meest allen besmet door dezen speculatie-geest en rollen gelijk dezelve, door de wereld rond, zoo dat er geen ander middel bestaat om dien speculatie-geest te fnuiken, dan door de aardappel-verbouwers, met drangredenen, op de toekomst meer algemeen opmerkzaam te maken, om toch vooral niet ontijdig hunnen oogst af te zetten, en bovenal te zorgen voor eigen behoefte en voor gezonde pooters, opdat niet door hun toedoen, dat hoogst belangrijk product alhier bij ons verloren ga, en zij zich zelven aan gebrek ten prooi geven, daar de speculant niet anders ten doel heeft dan zijne eigene beurs te vullen.

WOLVEGA, *den* 26 *September*. De dag van heden was voor de Ingezetenen dezer Grietenij een' ware feestdag. — Vijf en twintig jaren lang was de heer Mr. *N. van Heloma* aan het hoofd des Bestuurs geplaatst geweest, en bij de viering hiervan herinnerden zij zich dan ook alle die ijverige bemoeijingen en rustelooze pogingen door hem voor het heil en welzijn der Ingezetenen aangewend, niet alleen te allen tijde, maar vooral ook in tijden van rampspoed en gevaar, zoo als de watervloed van 1825, de heerschende ziekten der daarop volgende jaren, en meer andere.

De menigvuldige vlaggen die dan ook heden uit de huizen der Ingezetenen van dit dorp, de hoofdplaats der Grietenij, wapperden, de met groen versierde eerebogen die voor het Grietenijhuis waren geplaatst, de smaakvolle verlichting, die des avonds aan dat gebouw was aangebragt, en eindelijk het groot aantal afgestokene vuurwerken waren zoo vele blijken van liefde, achting en erkentenis, welke door de Ingezetenen aan hunnen Grietman werden toegebragt.

De leden des Bestuurs, onderscheidene ambtenaren in de Grietenij woonachtig, en eenige particulieren waren tot het houden eener vriendschappelijke maaltijd ten huize van den Grietman genoodigd, waarop, bij gepaste vrolijkheid, menig heildronk werd ingesteld op hem en zijne dierbare betrekkingen.

Moge deze dag nimmer uit ons geheugen worden gewischt!

LEEUWARDEN, *den* 29 *September*. Het volgende artikel wordt door de *Staats-Courant* medegedeeld:

»Te 's Gravenhage, te Haarlem en te Delft hebben eenige lieden uit den lageren stand dezer dagen op eene rustverstorende wijze hunne ontevredenheid over de toenemende duurte der grutterswaren of van het brood kenbaar gemaakt.

»Het is ontegenzeggelijk eene groote ramp voor de mingegoeden, dat de ziekte der aardappelen zoo nadeelig op de prijzen der andere levensmiddelen terugwerkt. Het is te wenschen, dat de welgeslaagde oogst van het koren en van de peulvruchten, gesteund door de buiten 'slands gedane bestellingen, eerlang lagere prijzen mogen verschaffen. Vrees voor een duurzaam en wezenlijk gebrek is er te minder, daar de berigten uit onderscheiden vreemde landen, zelfs ten opzigte van den aardappel-oogst, geenszins ongunstig luiden. Maar die vrees bestaat niettemin, en zij is een kwaad dat oogenblikkelijk gebrek ten gevolge kan hebben. Die vrees toch bewerkt, dat velen, bezorgd voor de toekomst, bij tegenstelling van gewone tijden noodeloos of voorbarig ruimen voorraad aanschaffen; de navraag van den dag wordt daardoor grooter dan het aanbod of dan de gereede voorraad, en zoo doende wordt alles om zoo te zeggen kunstmatig opgedreven.

»Het was der Regering geen oogenblik twijfelachtig, wat zij in de gegevene omstandigheden moest doen. Harerzijds te trachten in de behoefte te voorzien zonder de bezorgdheid vermeerderen, de prijzen van het toeval der inzigten doen afhangen, den Staat schroomelijke kosten en mitsdien nieuwe schulden berokkenen, den speculatiegeest van de massa handeldrijvenden smoren. Zij moest daarentegen de poorten openen; de lasten op den invoer verligten; onder bekendmaking met den waren stand der zaak de zekerheid geven, dat zij den speculant niet in den weg zoude staan, en daarteboven aanmoedigen of helpen om door liefdadigheid en werk tijdig voor de behoeften van den naderenden winter te zorgen.

»Wat in dien zin kan worden gedaan, geschiedt. Reeds doorploegen vele schepen de baren, om leeftogt te halen waar die voldoende en tegen matige prijzen te vinden is. Reeds was men wet vrucht op middelen bedacht, om het verder bederf der aardappelen tegen te gaan. Reeds kan men de hoop voeden, dat, bij een rustig verbeiden, de winter wel meer dan gewone duurte, maar geenszins de gevreesde schaarschheid zal opleveren.

»Maar de hoogte der prijzen van den dag drukt niettemin. De behoefte van het oogenblik maakt wrevelig, ontevreden. Men zoude zich willen wreken. Op wien? Tegen God, die de beproeving zond, valt niet te kampen. Aan de Regering kunnen zelfs kwalijkgezinden het misgewas eener vrucht niet wijten. De groote kooplieden werken meer in de verte. Maar de grutters en bakkers! Dezen heeft men onder zijn bereik — die moeten het ontgelden, want die hadden het in de magt om zonder opslag te verkoopen — al verloren zij er bij. Redelooze, en wat erger is, noodlottige dwaling, welke op het hoofd van hen zoude kunnen nederkomen, die er zich aan overgeven!

»Wat toch is het belang der menigte? Immers lage prijzen van den leeftogt. Hoe verkrijgt men die bij schaarschheid van eigen productie? Immers door invoer. Wat kan tot invoer uitlokken? Immers bij den koopman niets dan het uitzigt op winst. En wat beloeft winst? Immers het verschil der prijzen tusschen het elders en het hier te verkrijgene. Bij vrijen handel en voldoende concurrentie zal de bestaande voorraad meer dan genoegzaam zijn om den koopman, die door uitzigt op winst geprikkeld wordt, den noodigen tijd tot invoeren te gunnen. Hooge prijzen, bij het elders verkrijgbaar blijven van het product, leveren den besten waarborg dat het gebrek, indien het bestaat, niet lang zal aanhouden. Kooplieden of grutters, die meer dan de gewone winsten bejagen, die met woekerwinst verkoopen, handelen gewetenloos, maar niettemin bewijzen zij in de gevolgen eene weldaad, door het uitlokken eene meerdere concurrentie tot aanvoer. Onze verschillende binnenlandsche markten leverden er in de laatste dagen de sprekendste bewijzen van, door de groote afwisseling der prijzen naar mate de aanvoer van het oogenblik al dan niet aan de loopende behoefte voldeed.

»Het is te hopen, dat een ieder mooge bijdragen om de menigte haar waar belang onder het oog te brengen, om den koopman niet door bedreigingen af te schrikken, om, niet meer dan het benoodigde aankoopende, tijd te winnen, ten einde door aanvoer in de wezenlijke behoeften te voorzien."

BUITENLANDSCHE SCHEEPVAART TE HARLINGEN.

Binnengekomen: Den 22 September het schonerschip *Dee*, kapt. A. Gallawaij, van Londen. — Den 23 dito de stoomboot *Rapid*, kapt. A. Brownless, van Londen. — Den 24 dito de kofschepen *de Broeders*, kapt. H. J. Fijn, van Droback en *Middelsteijn*, kapt. A. B. Drok, van Memel. — Den 25 dito de schonerkof *Stad en Lande*, kapt. R. Helmers, van Memel; het schonerschip *Flora*, kapt. John Manning, van Londen; het kofschip *Maria*, kapt. H. H. Ebes, van Stavanger.

Uitgezeild: Den 21 September het galjasschip *Anna Dorothea Othelia*, kapt. I. H. Iessen, naar Tonningen; het kofschip *Onderneming*, kapt. R. D. Lovius, naar Noorwegen. — Den 25 dito het smakschip *het Toeval*, kapt. C. D. Visser en het kofschip *Eendragt*, kapt. R. C. de Grooth, beide naar Noorwegen; de schonerschepen *Fame*, kapt. W. Barfield en *Eclipse*, kapt. S. H. Finch, beide naar Londen. — Den 27 dito de stoomboot *Rapid*, kapt. A. Brownless, naar Londen.

MENGELWERK.

Proeven omtrent de voedering van Varkens met Aardappelen, door de heerschende rotziekte aangedaan, zijnde onschadelijk bevonden, en over de nadeelige uitwerking van schimmelig voedsel, voor den Mensch en onderscheiden Vee, door den Hoogleeraar Dr. A. NUMAN, Directeur van 's Rijks Vee-Artsenijschool te Utrecht.

(*Vervolg van No.* 76.)

Op den 24 Augustus jl., werden vier Varkens aangekocht, den ouderdom hebbende bereikt van ongeveer drie maanden, gelijktijdig door eene en dezelfde moeder geworpen, zijnde *drie wijfjes* en *één* gesneden mannetje.

De vier Varkens bezaten uitwendig alle kenmerken eener goede gezondheid, met gragen eetlust. Daar zij echter aan een beter voedsel gewend waren dan aan de toegediende slechte en bedorven aardappelen, zijnde dezelve namelijk tot dusver grootendeels gevoed met den afval eener slagterij, zoo werden die aardappelen, gedurende de twee of drie eerste dagen, niet met veel graagte gegeten, hetgeen echter van toen af aan begon te verbeteren; zoodat de bepaalde hoeveelheid dagelijks genoegzaam werd verbruikt.

De Varkens werden in afzonderlijke hokken geplaatst, en met No, 1, 2, 3 en 4 gekenmerkt.

No. 1. Aan hetzelve werden dagelijks gegeven 10 Ned. ponden raauwe bedorven aardappelen, met 2 Ned. kannen karnmelk;

No. 2. Hieraan werden dagelijks gegeven 10 Ned. ponden raauwe bedorven aardappelen, met 2 Ned. kannen karnmelk, en één Ned. pond garsten-meel;

No. 3. Aan dit Varken werden dagelijks gegeven 10 Ned. ponden bedorven aardappelen, gekookt, met 2 Ned. ponden karnmelk;

No. 4. Aan hetzelve werden dagelijks gegeven 10 Ned. ponden bedorven aardappelen, gekookt, met 2 Ned. ponden karnmelk. en één Ned. pond garstenmeel.

Bij elk voeder of dagelijksche hoeveelheid aardappelen, werden nog, ongeveer $^1/_5$ van de hoeveelheid in gewigt, stukken van bedorven aardappelen gevoegd, welke van de bewaard geblevene gedeelten waren afgesneden, en als geheel bedorven konden worden beschouwd: welke stukken, benevens de bedorven aardappelen, bij het koken een schier ondragelijken stank verspreidden.

No. 1 en 3 aten in den regel met minder graagte hun voeder dan No. 2 en 4, waarschijnlijk omdat de eerste geen garsten-meel onder hetzelve erlangden, gelijk de laatste; zijnde het voeder daardoor natuurlijk voor deze smakelijker.

Met deze wijze van voederen werd op den 24 Augustus jl. begonnen, welke, op denzelfden voet, tot den 7 September, en dus, gedurende volle 14 dagen, onafgebroken werd voortgezet, zonder dat men eenige nadeelige gevolgen voor de gezondheid der Varkens heeft kunnen opmerken. Zij verdroegen het voeder zeer goed, en namen in groei toe, kunnende men geene de geringste afwijking in eenige verrigting bespeuren.

Intusschen scheen het, dat de Varkens, die met raauwe aardappelen werden gevoederd, namelijk No. 1 en 2, zich ruim zoo voordeelig en vlug bevonden, als No. 3 en 4, die dezelve gekookt ontvingen. Voor zoo ver als de aardappelen met meel vermengd waren, werden dezelve raauw even zoo goed als gekookt genuttigd.

Wij meenen uit den uitslag dezer proefnemingen te mogen besluiten, dat de aardappelen, welke door het heerschende bederf zijn aangedaan, tot de voeding van Varkens kunnen worden gebezigd, terwijl ook anderen ons verzekerd hebben, dat zij, sedert eenigen tijd, zich van soortgelijke bedorven aardappelen tot de voeding dezer dieren, zonder eenig nadeelig gevolg hebben bediend. Men zal dus tot dit oogmerk van de bedorvene gedeelten nut kunnen trekken, waardoor de winstderving voor den Landman eenigermate wordt verminderd.

Dan, indien het bedorven weefsel van den zieken aardappel geen scherp of schadelijk beginsel in zich schijnt te bevatten, terwijl, volgens het microscopisch onderzoek van Dr. Moleschott, Dr. von Baumhauer, en den Hoogleeraar Harting, de zetmeel-korrels in de aardvrucht, zelfs in de veranderde gedeelten, geheel onveranderd, en in behoorlijke hoeveelheid aanwezig worden bevonden, zoo is het eene andere vraag, of dusdanige bedorven aardappelen, wanneer zij door schimmel worden aangedaan, veilig als voedsel voor Varkens of ander Vee zullen kunnen worden aangewend. De aardappelen zullen vooral aan schimmeling onderhevig worden bevonden, wanneer zij op vochtige plaatsen, in bedompte kelders of hokken, in groote hoeveelheden op elkander gelegd, worden bewaard.

Er bestaan veelvuldige voorbeelden van hoogst nadeelige uitwerkingen, welke het nuttigen van beschimmelde voederstoffen op menschen en dieren heeft te weeggebragt. Het eten van schimmelig voedsel, vooral ook van zoodanig brood, heeft meermalen de hevigste toevallen bij den mensch ten gevolge gehad, bestaande in roodheid en opgezetheid van het aangezigt, hoofdpijn, verwilderd uitzien, duizeligheid, drooge tong, hevigen dorst, kleinen en versnelden pols, snijdende buikpijnen, neiging tot braken, enz. Men vindt de nadeelige eigenschappen van den schimmel voor het Vee door vele waarnemingen bevestigd. Gohier zag, ter oorzake van het voederen van schimmeligen haver, hooi en stroo, eene ziekte ontstaan onder de Paarden van een regement der Fransche jagers te Metz, waaraan een aanzienlijk getal stief. Dezelfde Hoogleeraar heeft, in een afzonderlijk geschrift, zijne proeven en waarnemingen medegedeeld over de nadeelige uitwerkingen van verschimmeld brood op Paarden. De Fransche Veearts Leroi, te *Cambrai*, bevestigt insgelijks de verderfelijke gevolgen van het schimmelig brood. Er ontstond namelijk op den stal van eenen Postmeester, onder een getal van 40 paarden, bij welke van zoodanig brood gebruik werd gemaakt, vereenigd met haver, eene hevige ziekte, waarbij alle verschijnselen eener ware vergiftiging plaats hadden. Van dit getal werden 37 Paarden hersteld, terwijl 3 het leven verloren.

Men wil dat het zeer nadeelig is de Varkens met beschimmeld erwten- of boonen-stroo te strooijen, dewijl zij daarbij eene verlamming in het achterdeel des ligchaams krijgen, waaraan, zoo als bekend is, deze dieren zeer onderhevig zijn. Het is waarschijnlijk, dat deze uitwerking daaraan zal moeten worden toegeschreven, dat de Varkens, van dit stroo etende, de schimmel hun op deze wijze nadeelig wordt. Thaer heeft zeer belangrijke waarnemingen medegedeeld omtrent de uitwerking, welke het schimmelig klaverhooi, in 1814, 1815, 1816 en 1817, in de omstreken van *Erfurt*, en ook elders, uitoefende op de Zuig-lammeren van zoogende Schapen, die met hetzelve waren gevoederd. De bedoelde Lammeren werden, kort na de geboorte, door eene eigene soort van verlamming aangedaan, welke ziekte, in sommige kudden, vooral van fijnere Schapen, zoo algemeen was, dat van dezelve een vierde gedeelte der Lammeren verloren ging. Dat het schimmelig klaver-hooi als de oorzaak van het verschijnsel moest worden aangemerkt, waarop eerst later het vermoeden was gevallen, werd vervolgens, door opzettelijke proeven, volkomen bewezen. Men vindt al deze en nog meerdere waarnemingen elders door mij uitvoeriger medegedeeld.

Ziet men uit de bovenstaande gevallen, dat beschimmeld voedsel in het algemeen eenen zeer verderfelijken invloed op den mensch en de dieren uitoefent, men mag het voor meer dan waarschijnlijk houden, dat de schimmel, welke zich, onder de opgenoemde omstandigheden, op de aardappelen ontwikkelt, daarvan niet zal mogen worden uitgezonderd.

De heer Veearts H. J. C. Rijnders althans nam, in 1833, zoodanige schadelijke gevolgen waar van het voederen van bedorven en schimmelige aardappelen bij een dragtig Merriepaard. Er hadden verschijnselen plaats van hevig koliek; de buik was sterk opgezet; de ademhaling benaauwd, geschiedende met verwijde neusgaten; de hartslag bonsende, zoo dat men dien op een afstand hooren kon. Er hadden zware schokken en schuddingen door het geheele ligchaam plaats, even als of er electrieke slagen op hetzelve ontlast werden, achtervolgd van bevingen, die zoo sterk waren, dat dezelve buiten den stal konden worden waargenomen. Het eene achterbeen was geheel verlamd, waardoor het dier groote moeite had om te blijven staan. Het Paard werd, onder eene gepaste, doch nu en dan gewijzigde, behandeling, hersteld, hebbende de ziekte van den 7 tot den 20 April geduurd, waarna het, op den gewonen tijd, van een sterk en schoon Veulen verlost werd.

Bij de zorgvuldige nasporing omtrent de oorzaak dezer bijzondere ziekte-verschijnselen, konden dezelve aan geene andere worden toegeschreven dan aan de voedering van raauwe aardappelen, welke van de slechtste soort, zeer onzuiver, stinkende, en vooral sterk met schimmel bezet waren. Van dusdanige aardappelen had het Paard, drie malen daags, telkens 2 Ned. koppen gebruikt. De heer Rijnders meende de giftige eigenschap des schimmels als de aanleidende oorzaak dezer ongewone ziekte te moeten beschuldigen.

Het blijft derhalve aangeraden, om de meer of min door het heerschende bederf aangedane aardappelen, door eene drooge, en uit elkander verspreide, ligging, zoo veel mogelijk, tegen schimmeling te bewaren. Voor zoo veel men in de noodzakelijkheid mogt komen, om zich van schimmelige aardappelen tot voedsel van het Vee te bedienen, zij men bedacht dezelve, vóór de toediening, van den schimmel naauwkeurig te zuiveren.

*** Getrouwd:

J. ENSINK en
M. LUNTER.

J. A. TERPSTRA en
A. LUNTER.

H. H. LUNTER en
G. FIKKERS.

Franeker,
den 18 September 1845.

*** Getrouwd:

MR. L. J. VOS en
R. MEES.

Tenboer,
den 25 September 1845.
Eenige kennisgeving.

*** Getrouwd te Bergum, den 27 September 1845:

M. J. PEL, *van Stroobos*, en
A. HALBESMA, *van Hardegarijp*

Eenige kennisgeving.

*** Heden verloste voorspoedig van eenen ZOON GRIETJE WIGGLES JONGSMA, geliefde Echtgenoote van

Balk, den 20 September 1845. B. P. POPPES.

Deze strekke ook tevens voor bijzondere kennisgeving aan Familie.

*** Mijne geliefde Echtgenoot WILHELMINA REMELIA BIENEMA, verloste zeer voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER.

Leeuwarden, den 23 September 1845. J. HORA ADEMA.

LEEUWARDEN, den 25 September 1845. Heden beviel mijne geliefde Echtgenoote JANKE WIJNGAARDEN, van eene welgeschapene DOCHTER.

A. MEETER Az.,
Huisonderwijzer.

Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel van eene DOCHTER G. VAN DUGTEREN, geliefde Echtgenoote van

Leeuwarden, den 28 September 1845. S. W. MOULIJN.

*** Mijne geliefde Echtgenoote J. WESTERKAMP, beviel voorspoedig van eenen ZOON.

Leeuwarden, den 29 September 1845. T. EERNSTMAN.

*** Heden trof mij en mijne Kinderen zeer onverwacht, de gevoeligste slag onzes levens, daar het God behaagde uit ons midden te nemen mijne dierbare Echtgenoot en hunne zorgdragende Moeder ELISABET STUIBER, in den ouderdom van 57 jaren en 5 maanden. Eene hevige beroerte maakte plotselijk een einde aan haar zoo werkzaam leven; de troostgronden der Godsdienst zullen, zoo wij hopen, onze diepe smart lenigen.

Leeuwarden,
den 20 September 1845.

JOHANNES ROLF,
Mandemaker.
Mede namens mijne Kinderen.

Vrienden en Bekenden gelieven deze als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

DOCKUM, den 22 September 1845. Heden overleed alhier in 82jarigen ouderdom, de Wel Eerw. zeer Geleerde Heer JAN KIERS, Emeritus Predikant van de Hiaure en Bornwerd. — De gedachtenis des braven Mans zal bij velen in zegening blijven.

W. R. V. D. WEIDE.
H. J. ANDREÆ.
Executeuren Testamentair.

*** Heden morgen overleed in den ouderdom van 76 jaren, mijn Echtgenoot AUKJE G. VEENSTRA.

Dragten, den 22 September 1845. S. R. ZIJLSTRA.

*** Heden overleed in den ouderdom van bijna vijftig jaren, mijn beminde Echtgenoot REINIER ENGELMAN. Allen, die hem van nabij hebben gekend, zullen gevoelen, wat ik en mijne drie nog jonge Kinderen in hem verliezen.

Amsterdam,
den 22 September 1845.

M. F. BIA,
Wed. ENGELMAN.

Dienende deze zoo tot algemeene als tot bijzondere kennisgeving.

*** Heden overleed alhier, in den ouderdom van bijna 80 jaren, Mejuffer ELSKE RODENBURG.

Leeuwarden,
den 26 September 1845.

J. G. PATER,
Testam. Executeur.

*** Heden overleed tot onze bittere droefheid, na eene ongesteldheid van drie dagen, ons geliefd Dochtertje ARENDTJE, in den jeugdigen leeftijd van ruim 5 jaren.

Arum,
den 26 September 1845.

J. W. LEEMAN.
S. G. ZWART.

De Prijs der BOTER te *Leeuwarden*, den 26 September 1845, *f* 35,50 à *f* 37,50. KAAS *f* 18,00 à *f* 23,00.

BOTERPRIJZEN, bedongen door het *FRIESCH GENOOTSCHAP van Proefondervindelijken Landbouw*:

LEEUWARDEN, Vrijdag den 26 September 1845, *f* 37,50.

Prijs-Courant der Effecten.

Amsterdam, den 27 September 1845.

NEDERLAND.				Gebl.
Werk. Schuld 2½ pCt.		61	61⅛	61⅛
Dito dito .. 3	»	73¾	74¼	
Dito dito ... 4	»	97¾	98¼	98
Amort.-Synd. 4½	»	99¼	99¾	
Dito dito. . 3½	»	90¾	91¼	91
Handel-Maats. 4½	»	162	162½	162⅛
O. I. Leening 4	»			
BELGIE.				
bij Banc. Belge. 2½ pct.		54	54½	54¼
dº *R.* en Volksv. 2½	»	54¼	54¾	54½
SPANJE.				
L.b. *Ard.* van 85 £ 5 pCt.				
Dito onbep. Stuk. 5	»	19¾	20¾	
Dito. 3	»	38¼	38¾	38½
Ardoin Coupon.....		23	23¾	

PORTUGAL.				
Neg. te Londen 3 pCt.		61	61¼	61⅛
Binnenl.... . 5	»			
RUSLAND.				
1798, 1816.... 5 pCt.		107¾	108¼	107⅞
1828, 1829.... 5	»			
Dito bij *Hope.* 4	»	92¾	93¼	93
Dito bij *Stiegl.* 4	»	91½	92	91¾
AMERIKA.				
Oblig ..... 6 pCt.				
Bank-Actien.		5¾	6	5 15/16
OOSTENRIJK.				
Metaliek....... 5 pCt.				
W. B. bij *G. & Co.* 5	»			
BRAZILIE.				
Obl. te Londen 5 pCt.		88½	89¼	

Nieuwe Rijn-Spoorw. 132¾, 133¼; Poolsche Loten fl. 500, 152¼, 153½, 153; Portug. 4 pct. 60½, 61, 60¾; Denem. Leen. te Lond. 3 pct. 90, ½, ¼; Mexico 27½, 28, 27¾; Col. ex Venez. Coup. 1; Grenada 22¼, ⅜, ¼.

Integralen en 3 pct. waren een weinig flaauwer; 4½ en 3½ pct. Sijndicaat iets williger; 4 pct. prijshoudend; Handelmaatschappij iets lager; Spoorweg Rotterdam prijshoudend; Rijn-Spoorweg iets williger.

Spaansche fondsen zijn, ten gevolge der lager koers van Antwerpen flaauwer geweest; Coupons waren mede iets minder in prijs; Portugal iets lager; overigens zonder verschil.

HET STEDELIJK BESTUUR van STAVOREN, zal, onder nadere approbatie, op den 9 October 1845, des voormiddags ten 10 ure, op het Raadhuis aldaar, aanbesteden: Het VERVLOEREN der BALSTEEN en KLINKERT BESTRATING, ter lengte van ruim 300 ellen en ter breedte van p. m. 4½ ellen, mitsgaders de zoogenaamde RAADHUISPOST.

Het Bestuur voornoemd,
S. G. SIEDZESZ.
Ter ordonnantie van hetzelve,
R. ATTAMA.

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN KOLLUMERLAND EN NIEUWKRUISLAND, maken aan de belanghebbenden bekend, dat de Legger der Slat- en dierschuttingpligtigen van de zoogenaamde *Friesche Lauwers*, loopende van af het Visvlieter- tot in het Munnekezijlster Diep, van den 26 September e. k., gedurende twee maanden op nieuw ter visie zal liggen, ter Secretarie der genoemde Grietenij; zullende de Reclames tegen denzelven binnen ééne maand na dien ermijn in geschrifte bij het Bestuur moeten worden ingediend.

Kollum,
den 23 September 1845.
Grietman en Assessoren voornoemd,
Bij des Grietmans absentie, de Assessor,
K. RITSMA.
Ter ordonnantie van dezelven,
BOLMAN.

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN FRANEKERADEEL, noodigen bij deze uit: De Onderwijzers van den tweeden en derden Rang, welke zouden willen dingen naar de eerstdaags openvallende betrekking van ONDERWIJZER e. a. in den dorpe *Dongjum*, om zich daartoe vóór of op den 15 October e. k. in persoon of met vrachtvrije brieven aan te melden ter Secretarie van deze Grietenij te *Franeker*, met overlegging hunner Acten van Rang, Certificaten van goed gedrag en Getuigschriften van practische bekwaamheid, afgegeven door hunne Schoolopzieners.

De voordeelen aan den Onderwijzerspost c. a. verbonden zijn: 1º. een jaarlijksch Traktement van *f* 200; 2º. de Schoolgelden van 40 à 50 leerlingen volgens een nader te bepalen tarief; 3º. het genot eener vrije Woning en Tuin; 4º. vier en veertig tonnen Baggelaar Turf 's jaars voor de School en eigen gebruik. Voorts kan de te benoemen Onderwijzer nog op een voordeel van ten minste *f* 60 rekenen, bijaldien aan hem de betrekkingen worden opgedragen die hier gewoonlijk aan den Onderwijzerspost verbonden zijn.

De tijd en plaats van het vergelijkend examen zullen aan de wettig bevonden Sollicitanten nader worden bekend gemaakt.

Franeker,
den 24 September 1845.
Grietman en Assessoren voornoemd,
J. M. v. BEIJMA THOE KINGMA.
Ter ordonnantie van dezelven,
C. WIJBENGA, *Secretaris.*

GRIETMAN EN ASSESSOREN VAN OPSTERLAND, Convoceren ten verzoeke van de respective Kerkvoogden de Hervormde Floreenpligtigen van de onderstaande dorpen, om te compareren, als die van:

Beets, op Donderdag den 16 October e. k., des namiddags ten 4 ure, in het Grietenijhuis;
Beetsterzwaag, op denzelfden dag, des namidd. ten 5 ure, in het Grietenijhuis;
Olterterp, op denzelfden dag des namiddags ten 6 ure, in het Grietenijhuis;
Ureterp, op denzelfden dag, des voormiddags ten 10 ure, in de dorps Kerk;
Siegerswold, op denzelfden dag, des middags ten 12 ure. in de dorps Kerk;
Duurswold, op Vrijdag den 17 October e. k., des voormiddags ten 10 ure, in de dorps Kerk;
Wijnjeterp, op denzelfden dag, des middags ten 12 ure, in de dorps Kerk;
Hemrik, op denzelfden dag, des namiddags ten 3 ure, in de dorps Kerk;
Lippenhuizen, op Zaturdag den 18 October e. k., des voormiddags ten 9 ure, in de dorps Kerk;
Langezwaag, op Maandag den 13 October e. k., des voormiddags ten 10 ure, in de dorps Kerk;
Kortezwaag, op Dingsdag den 14 October e. k., des voormiddags ten 10 ure, in de dorps Kerk;
Terwispel, op Zaturdag den 18 October e. k., des voormiddags ten 11½ ure, in de School aldaar;

ten einde 1º. de Kerkerekeningen over 1844 op te nemen en na welbevinding te arresteren; 2º. met of zonder verandering vast te stellen de staten van begrooting voor de dienst van 1846, en 3º. te benoemen nieuwe Kerkvoogden voor de op 1º Januarij aanstaande aftredenden.

Voorts nog die van *Wijnjeterp* om aan te hooren en te besluiten op een voorstel van Kerkvoogden, strekkende om het traktement van den Doodgraver vervolgens uit de Kerkvoogdijfondsen te voldoen, en die van *Lippenhuizen en Terwispel* om aan te hooren en te besluiten op een door de respective Kerkvoogden te doen voorstel, tot het verkoopen van enkele aan de gedachte Kerkvoogdijen in eigendom behoorende perceelen Klijnland.

Beetsterzwaag,
den 26 September 1845.
Grietman en Assessoren voornoemd,
S. VAN TEIJENS.
Van wege dezelven,
L. R. SALVERDA.

BERIGT.

DEN 17 September 1845 is op Ameland uit Zee aangespoeld het LIJK van een MANSPERSOON, naar gissing 25 jaren oud, gezet van postuur, gekleed met zwart wollen kousen, roodwollen onderbroek, zwart gestreept oude pillau bovenbroek, blaauw gestreept katoenen onderhemd, dito bazeroentje en zwart merinos vest; alles ongemerkt.

Nader onderrigt ter Secretarie der grietenij Ameland.

Hengstebier te Witmarsum,

zal worden gehouden op Zaturdag den 11 October e. k., des namiddags ten 2 ure, ten huize van JAN AGES VELLINGA, aldaar.

Wordende tevens allen die DEKGELDEN verschuldigd zijn herinnerd, om vóór of op dien tijd hun verschuldigde te betalen aan den Ondergeteekende; zullende echter ten gemakke der belanghebbenden mede op den 10 October van morgens 10 tot 12 uur, in het Logement op de Sluis te Workum de verschuldigde Dekgelden aan den Hengstehouder kunnen worden voldaan.

De Secretaris van Wonseradeel,
J. BINKES.

BIJ vonnis der Arrondissements-Regtbank te Heerenveen, in openbare zitting uitgesproken den twaalfden Julij achttien honderd vijf en veertig, behoorlijk aan den verweerder en deszelfs Procureur beteekend, is ten verzoeke van JANTJE JANS POPPE, zonder bedrijf, te Wolvega, als eischeresse, tegen HENDRIK TERWEEL, plaatselijk Ontvanger en Commies, te Blesdijke, verweerder, verklaard te zijn ontbonden door echtscheiding het huwelijk tusschen de eischeresse en den verweerder, voor den Officier van den Burgerlijken Stand der grietenij Weststellingwerf voltrokken.

Voor Extract conform,
F. A. JONGSTRA,
Procureur van de Eischeresse.

DE Ondergeteekende is voornemens zijne Winter ZANGLESSEN met 1º October e. k. weder te beginnen.

Harlingen, den 25 September 1845.
M. J. RINGERS.

HOUTVEILING.

DE Notaris J. C. KUTSCH, te Leeuwarden, zal, ten verzoeke van S. TULP, aldaar, op Donderdag den 2 October 1845, ten 9 ure voor den middag, op den Aarsentuin aldaar, verkoopen: 4 à 5 Ladingen beste eiken WOUDBOOMEN, van onderscheidene zwaarte en lengte, eene partij best KROMHOUT, LEGGERS en DAMLEGGERS, HEK- en STEKPALEN, eenige beuken en Esschen BOOMEN; alsmede eene partij gezaagde eiken en esschen POSTEN, alles zeer geschikt voor Huis- en Scheepstimmerlieden, Molen- en Wagenmakers, Wieldraaijers, Kuipers, Blok- en Pompmakers enz.

BOELGOED. — De Notaris HEPPENER, te Wommels en I. J. VERWER, te Makkum, zullen, op Donderdag den 2 October 1845, des namiddags ten één ure, buiten de Blaauwpoort te Bolsward, en op Zaturdag den 4 October 1845, des morgens ten 10 ure, te Wommels, bij boelgoed verkoopen:

Eene zeer aanzienlijke partij KRUIWAGENS, PLANKEN, POSTEN en eenige TON MOLENS, benevens verdere GOEDEREN; alles gebruikt bij de Slatting van de Vaart van de Bolswarder Brug tot aan het Makkumer Meer.

DE Notaris P. H. EEKMA, te Driesum, zal, krachtens magtiging der Arrondissement-Regtbank te Leeuwarden, ten verzoeke van den Heer Mr. C. J. VAN DER VEEN, Procureur aldaar, op Zaturdag den 4 October 1845, des namiddags ten 2 ure, ten huize van de Wed. *Jetze Stevens Boersma*, onder Wanswerd, in het openbaar, provisioneel, ter verkoop veilen:

Een HUIS en ERF, gequoteerd nummer 11, staande en gelegen onder Wanswerd, in eigendom behoorende aan *Geert Theunis Hitman c. s.*; den 12 Mei 1846 te aanvaarden.

ALLE diegene welke GELDEN, PAPIEREN, enz. verschuldigd mogten zijn aan- of te vorderen hebben van den Boedel en Nalatenschap van wijlen den Deurwaarder T. W. VAN DER HOOP, den 10 Augustus 1845 te Gorredijk overleden, worden verzocht, daarvan *franco* betaling en opgaaf te doen vóór den eersten October 1845, aan den Notaris A. R. VAN VOORST, aldaar.

ALLEN, die iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan, den Boedel en Nalatenschap van wijlen ALDERT JANS VAN DAM, vroeger Hovenier te Gorredijk, later Landbouwer te Kortezwaag, worden verzocht daarvan franco schriftelijk opgaaf te doen, aan den Notaris A. R. VAN VOORST, te Gorredijk, vóór den vijfden October 1845.

DE Luitenant Kwartiermeester bij de dienstdoende Schutterij te Leeuwarden, daartoe behoorlijk gemagtigd, zal, op Vrijdag den 3 October 1845, des middags ten 12 ure, voor de Hoofdwacht te Leeuwarden, ten overstaan van J. SNOEK, Deurwaarder bij het Provinciaal Geregtshof van Vriesland, publiek, *tegen contante betaling*, verkoopen: Ongeveer 300 CHACOTS, oud model met Garnituur, 6 TROMMEN met toebehooren, alsmede eenige afgedragen UNIFORM ROKKEN, SLOPKOUSEN, HALSDASSEN en WRINGS.

Aanvraag om Vlasschoven en Hiede.

MEN vraagt á Contant te koop 12000 dubbelde schoven VLAS en 3000 Ned. ℔ HIEDE, van de beste kwaliteit, vrachtvrij te leveren aan het Stads-Werkhuis te Bolsward.

De gegadigden worden verzocht van beiden, doch van het Vlas niet minder dan 12 schoven (welke zullen worden betaald), met opgave van de hoegrootheid der partij en prijs, ten spoedigsten aan gemeld Werkhuis in te zenden.

AZIJNMAKERIJ DE HAAN,

Kleine Kerkstraat, no. 82.

Alhier eene FABRIJK opgerigt hebbende, in welke wij ons vleijen de beste kwaliteit van AZIJN te vervaardigen, welke aan geenerlei bederf onderhevig, en zeer geschikt tot het inleggen van Vruchten enz. is, doet ons, door de ondervinding voor eene duurzame deugdelijkheid van ons fabricaat gewaarborgd, de vrijheid nemen, ons in de bijzondere gunst van het geëerde Publiek aan te bevelen met de verzekering van eene prompte bediening en de meest voordeelige prijzen.

Leeuwarden, den 25 September 1845.
MULLER & SCHUTTE.

DE Ondergeteekende heeft bij deze de eer te berigten, dat hij zich ter dezer stede als BOEKBINDER en CARTONWERKER heeft gevestigd, zich op de voornaamste werkplaatsen van genoemd vak, de nieuwste manieren eigen gemaakt hebbende, zal hij trachten door eene gewenschte bediening de gunst zijner geerde begunstigers te verwerven.

Leeuwarden,
den 25 September 1845.
C. B. BRETSCHNEIDER,
in de Peperstraat, letter D, no. 74.

STOOM

van Harlingen naar London.

Het nieuwe STOOMSCHIP *RAPID*, 383 Ned. Tonnen, 200 paardenkracht, Kapitein ALFRED BROWNLESS, vertrekt Zaturdag den 4 October e. k., des morgens ten 9 ure, en op Woensdag den 8sten ten 8 ure voormiddags van London, langs het Nieuwe Diep, op Harlingen te retourneren, en zal die vaart wekelijks blijven voortzetten, tot zeer billijke vrachten voor Passagiers en Goederen.

Nadere informatiën te bekomen bij de Kargadoors

Wed. BOUWE RODENHUIS EN ZONEN, en
VAN OPPEN'S ZONEN,
te Harlingen.

Verandering van uur.

Met den 1 October a. s. tot den 1 April 1846, zal de DILIGENCE van LEEUWARDEN vertrekken alle morgens ten 9 ure, om aan te komen te GRONINGEN ten 3 ure.

Insgelijks van GRONINGEN alle morgens ten half 9 ure, om aan te komen te LEEUWARDEN ten half 3 ure.

E. v. D. WAL en M. VAN DIJK,
Ondernemers.

Harddraverij te Wijtgaard.

MET toestemming van het Edel Achtbaar Bestuur van Leeuwarderadeel, gedenken de Kasteleins K. J. SWART en A. S. TERPSTRA, op Dingsdag den 7 October e. k. te laten Verharddraven: *Een GEREID, HOOFDSTEL, TOOM en LEIDSEL*, door Paarden die vroeger geen Prijs of Premie gewonnen hebben, uitgezonderd in het driejarig.

Billartpartij te Woudsend,

ten huize van den Societeithouder T. J. NOLLES,

op Woensdag den 8 October 1845, om: *Eene fraaije ZILVEREN SOEPLEPEL*, tot Prijs, *en eene nader te bepalen PREMIE.*

Aangifte 's morgens vóór 10 uur.

EEN BAKKERSKNECHT, het Brood- Koek- en Beschuitbakken grondig verstaande, van goede getuigschriften voorzien, zag zich gaarne dadelijk of op November e. k. geplaatst. Adres *franco* aan A. VAN ZUIJLEN, bij de Put alhier.

MEN verlangt in eene der voornaamste steden van Vriesland tegen November eerstkomende, een APOTHEKERS-BEDIENDE, liefst geexamineerd, van de Protestantsche Godsdienst. Men adressere zich daartoe in persoon of met franco brieven onder letters A. Z. bij den Boekdrukker J. HUISINGA, te Bolsward.

TWEE of drie JONGELINGEN uit den fatsoenlijken stand, genegen zijnde het SIGARENMAKEN te willen leeren, vervoegen zich in persoon of brieven franco bij den Ondergeteekende.

BRUGT DOUWES,
Snuif- en Sigaren-Fabrijkant, in de Tolkingestraat, letter X, no. 18, te Groningen.

BIJ eene Dame in eene der steden van Vriesland wordt verlangd eene fatsoenlijke BURGER DOCHTER of WEDUWE, goed met de kaowtjes? omgaan, geschikt om de behulpzame hand te bieden tot alle werkzaamheden in de huishouding voorkomende, en om verder tot gezelschap te dienen. Iemand hierop reflecterende en van goede getuigschriften voorzien, wordt verzocht zich ten spoedigsten aan te melden met franco brieven onder de letters A. Z., ten huize van den Heer L. DIJKSTRA, in de Poststraat te Leeuwarden.

DE Houder der uitgelootte RUSSISCHE OBLIGATIEN no. 50574, Aº. 1798 en no. 3792, Aº. 18²²/₂₉, kan de daarbij behoorende COUPONS, versch. 1º. Jan. en 1º. Sept. 1845, tegen betaling van *f* 50 ieder en de kosten dezer advertentie terug bekomen bij J. VAN DER WERF, Negotiant in Effecten te Leeuwarden.

*** Voor Heeren Rijks-Ontvangers.

BIJ F. HOLTKAMP EN ZONEN, Boekdrukkers en Boekverkoopers te Sneek, is op de Pers en zal deze week gereed zijn DE NIEUWE MODELLEN VOOR DE RIJKSBELASTING, en wel in de eerste plaats de Nummers 6, 7, 8, 9, 14 en 15.

TER LEEUWARDER COURANTDRUKKERIJ.